

pplk. JUDr. Josef Hrudka, Ph.D.
Fakulta bezpečnostně právní PA ČR v Praze
Katedra policejních činností

Scénáře zkoušek spolehlivosti – výzkumná zjištění z prostředí Vězeňské služby ČR

Úvod

Policejní akademie ČR v Praze realizovala v letech 2011 - 2015 dílčí vědeckovýzkumný úkol č. 3/6 „Zkouška spolehlivosti - explikace, aplikace, efektivita“. Výzkumný úkol se z různých uhlů pohledu zabýval tehdy ještě relativně novým právním institutem - zkouškou spolehlivosti.

Výzkum v části teoretické přinesl komplexní analýzu současného stavu zkoumané problematiky¹ a v části empirické, kromě splnění hlavních cílů:

- „ověřit existenci „generálně“ preventivního působení zkoušky spolehlivosti na vybrané kategorie potenciálně zkoušených osob“,
- „zjistit jaký postoj (vztah) ke zkoušce spolehlivosti zaujímají potenciálně zkoušené osoby“,
- „ověřit konkrétnější zkoušce spolehlivosti přisuzovaný účinek, který jsme nazvali účinkem protikorupčním, spočívajícím v nárůstu počtu oznámení policistů o jejich podplácení, z důvodu obavy, že nabídka úplatku je právě realizovanou zkouškou spolehlivosti“,

přinesl i řadu původních poznatků z prostředí Policie ČR, které s působením zkoušek spolehlivosti souvisí.²

Mezi takové poznatky lze bezpochyby zařadit i představu respondentů o scénářích zkoušek spolehlivosti. Ta byla zjišťována za pomoci uzavřené a otevřené dotazníkové otázky. Odpovědi na otevřenou otázku: „*Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si dokážete představit?*“, jsme tehdy kategorizovali do osmi kategorií představ o scénářích zkoušek: nabídka úplatku (nejčastěji při žádosti o příznivější kvalifikaci dopravního přestupku či za účelem zmírnění nebo vyhnutí se postihu); mediálně známé fingované odevzdání nálezu či nalezení věci samotným policistou

¹ Mající tři části: a) pojednání o vývoji právní úpravy zkoušek spolehlivosti, b) komparační analýza analyticko-koncepčních dokumentů k zavedení institutu zkoušky spolehlivosti na další osoby působící v orgánech veřejné moci a c) rozbor aktuální rozhodovací praxe justice v této oblasti.

² Mezi tato zjištění patří například: povědomí o existenci zkoušky spolehlivosti; povědomí o příslušnosti do kategorie zkoušených osob; povědomí o případu, kdy zkoušená osoba selhala; představa o tom, zda jsem se stal či zda se stanu zkoušenou osobou; představa o počtech provedených zkoušek za jeden rok; představa o potřebě personálního zaměření zkoušek v rámci sboru; představa o scénářích zkoušek; působení zkoušek spolehlivosti na způsob výkonu služby/práce; postoj (vztah) respondentů ke zkoušce spolehlivosti a dále vztahy mezi jednotlivými proměnnými např. nakolik představa o počtu provedených zkoušek za jeden rok ovlivňuje představu, zda se v budoucnu stanu zkoušenou osobou.

(peněženky, dokladů, kabelky, odstaveného vozidla s věcmi); zinscenování přestupku v dopravě (nejčastěji „alkohol, telefonování, rychlost“); přijetí oznámení; žádost o zkreslení vyšetřování; žádost o informace (ze spisu či z evidencí); natáčení během služby a splnění povinnosti iniciativy.¹ Cílem uzavřené otázky „*Myslíte si, že nabídka úplatku, je běžným scénářem zkoušek spolehlivosti?*“ bylo zjistit, zda si policisté představují jako běžný, resp. možný scénář zkoušek spolehlivosti nabídku úplatku. Toto zjištění bylo důležité zejména z toho důvodu, že pokud by si policisté byly vědomi faktu, že tento scénář je vzhledem k mezím hmotně právní exempce zkoušku provádějící osoby² a vzhledem k nepřipustnosti „provokace“ v podstatě nemožný, potom by byl pravděpodobně eliminován protikorupční potenciál zkoušek a rovněž i ověřování výzkumného předpokladu „*policisté z obavy, že jsou sami zkoušeni, mnohem více oznamují případy jejich podplácení*“ by bylo a priority zpochybněno. Ovšem distribuce odpovědí na výše uvedenou otázku dala jednoznačnou odpověď, že policisté v 75,8 % si představují nabídku úplatku jako běžný scénář zkoušek.

Na základě požadavku, který vyplynul z jednání s vedením Generální inspekce bezpečnostních sborů a vnitřními kontrolními orgány Vězeňské služby ČR, Celní správy ČR a Policie ČR, Policejní akademie ČR v Praze opět reaguje na potřebu bezpečnostní praxe a navazuje na dosavadní výsledky s cílem získat aktuální informace týkající se testů integrity v zahraničí a poznatky z prostředí dalších bezpečnostních sborů, které představují množinu potenciálně zkoušených osob, tentokrát Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR.

Navazující výzkum je proto zaměřen i na zde prezentovaná výzkumná zjištění, vypovídající o tom, jaká je představa respondentů o scénářích zkoušek v rámci jejich služebního/pracovního zařazení, navzdory velmi omezeným informacím uvedených pouze v médiích, a o tom, zda nabídka úplatku je běžným scénářem zkoušek. Následně je ověřován věcně významný vliv sociodemografické charakteristiky respondentů „*služební/pracovní pozice*“ (nezávislé proměnné) na tyto odpovědi (závislé proměnné).

Scénáře zkoušek spolehlivosti - veřejně dostupné informace

Zkouška spolehlivosti je oprávněním Generální inspekce bezpečnostních sborů,³ spočívající „*v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit*“, jejímž účelem je „*předcházení, zamezování a odhalování protiprávního jednání*“ příslušníka a zaměstnance Policie ČR (P ČR), Vězeňské služby ČR (VS ČR), Celní správy ČR (CS ČR) a samotné Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS).

¹ Jedná se o základní povinnost policisty (§ 10 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů), která zavazuje policistu ke konání jak v době služby, tak za užších podmínek i mimo ni.

² Odst. 8 § 41 zákona č. 341/2011 Sb., zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: „*Jednání příslušníka inspekce nebo jiné osoby provádějící zkoušku spolehlivosti, které naplňuje znaky přestupku nebo jiného správního deliktu, není přestupkem ani jiným správním deliktem, pokud je takové jednání nezbytné k dosažení účelu zkoušky spolehlivosti a bezprostředně neohrozí ani nepoškodí zájmy uvedené v odstavci 3.*“

³ § 41 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Původní právní úprava zkoušky spolehlivosti (§ 107 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů) v zákoně o Generální inspekci bezpečnostních sborů doznala několika změn. Řada těchto změn směřovala k možnosti snadněji navodit situaci, kterou je zkoušená osoba povinna řešit, respektive **k větší pestrosti scénářů zkoušek**, a ke snížení rizika dekonspirace „pracovníků“ GIBS a jejich metod „práce“.

Mezi tyto změny, které již byly podrobně rozebírány v periodiku *Bezpečnostní teorie a praxe*¹ patří:

- rozvolnění dikce ustanovení o možnosti využít i jinou osobu k provedení zkoušky spolehlivosti,
- zavedení výslovné zákonné licence pro osobu provádějící zkoušku spolehlivosti při ní sdělovat nepravdivé údaje,
- rozšíření demonstrativního výčtu tzv. nebezpečných látek a věcí, které je pro provádění zkoušky (nejen) GIBS oprávněna nabývat, držet, přechovávat, vyrobit a používat,
- a zejména zavedení hmotněprávní exempce osoby, která zkoušku spolehlivosti provádí (jak inspektora, tak jiné osoby), z odpovědnosti za přestupek či jiný správní delikt, kterého se při ní dopustí, pokud to bylo nezbytné k dosažení účelu zkoušky spolehlivosti.

První veřejně prezentované informace GIBS týkající se scénářů zkoušek byly obsaženy v kolektivní monografii příspěvků k problematice provádění zkoušek spolehlivosti v podmínkách právního řádu ČR „*Zkoušky spolehlivosti - 5 let praxe v České republice*“.² Informace zde uvedené se shodují s informacemi uváděnými ve „*Vyhodnocení využití nástroje zkoušky spolehlivosti s návrhem na případné rozšíření na další osoby působící v orgánech veřejné moci*“, předkládaném v červnu 2016 vládě ČR. V tomto vyhodnocení je nejprve uvedena definice scénáře, kterou se dle mínění autorů „*rozumí vypracování konkrétních postupů inspektorů, příp. jiných osob, které oblast služebního nebo pracovního postupu nebo chování nebo jednání zkoušené osoby zahrnuje*“ a dále graf (viz níže) obsahující přehled podílů schválených zkoušek spolehlivosti dle typu scénáře za období od roku 2009 do konce roku 2016.

Z níže uvedeného grafu vyplývá, že za sledované období bylo nejčastěji schváleno uplatnění scénáře v oblasti dopravy např. silniční kontrola (44,9 %). Dále jsou to scénáře zaměřené na „plnění služebních povinností příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů - např. přijetí oznámení, různé formy řízení apod. (30 %)“. Jedná se o velmi neurčitou³ a nepřesně označenou kategorii (nepřesnost spočívá v užití chybné terminologie, jelikož u zaměstnanců bezpečnostních sborů nelze hovořit o plnění služebních povinností nýbrž o plnění

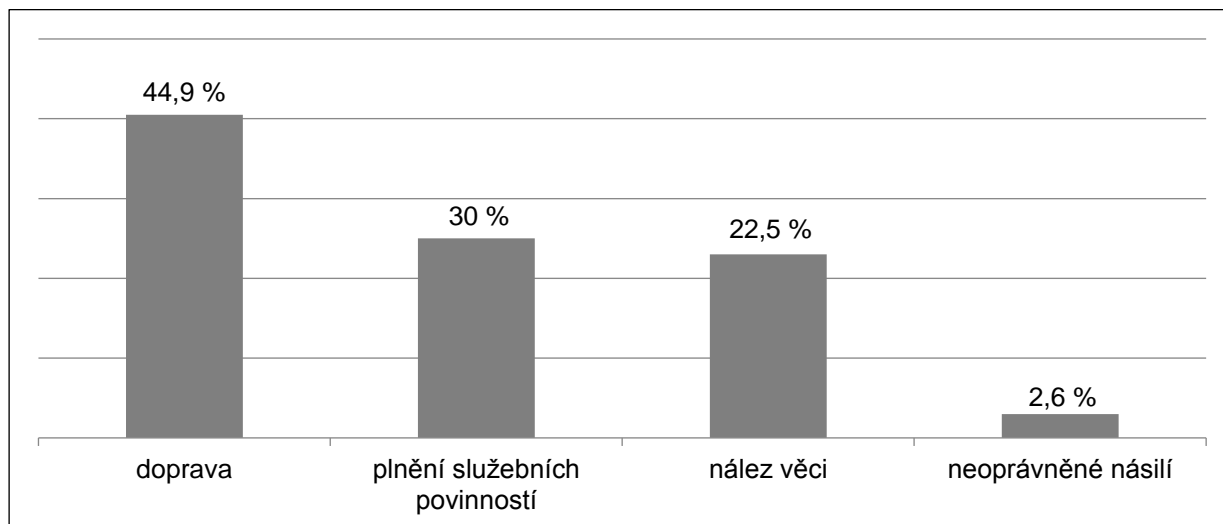
¹ HRUDKA, Josef a Viktor KOUDELKA. Scénáře zkoušek spolehlivosti - výzkumná zjištění. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2015, č. 2, s. 35-42. ISSN 1801-8211.

² *Zkoušky spolehlivosti – 5 let praxe v České republice*. Kolektivní monografie příspěvků k problematice provádění zkoušek spolehlivosti v podmínkách právního řádu České republiky. Praha: Policejní akademie, 2014. ISBN 978-80-7251-416-8.

³ Nutno dodat „záměrně“ neurčitá kategorie.

povinností pracovních¹), pod kterou lze v podstatě subsumovat všechny zde uvedené kategorie. Následuje odevzdání nálezu věci (22,5 %) a scénáře navozující situaci při podezření na neoprávněné užití násilí při služební činnosti zkoušených osob vůči občanům (2,6 %).

Graf 1 - Přehled procentuálních podílů schválených zkoušek spolehlivosti dle typu scénáře za období od roku 2009 do konce roku 2016

Za další veřejně dostupné informace o scénářích zkoušek, s velmi rozdílnou mírou hodnověrnosti, lze považovat informace uvedené na webových stránkách Nejvyššího soudu obsažené ve stížnostech pro porušení zákona a následných judikátech Nejvyššího soudu a informace uveřejněné v tisku či jinde na internetu.² Jedná se o informace o scénářích kategorie „nález věci“, „doprava“ a „plnění služebních povinností“ resp. tzv. akce „balík“. Poslední jmenovaný scénář, kdy GIBS zaslala do vytypovaných věznic balíky obsahující věci v rozporu s pravidly pro přijímání balíků, byl proveden přinejmenším ne příliš sofistikovaně, ale i přes všechny kontroverze, které zaslání balíků vyvolalo, lze zcela jistě hovořit o všeobecném preventivním dopadu takto provedené zkoušky spolehlivosti do řad Vězeňské služby ČR. Je třeba zdůraznit, že všechny balíčky byly Vězeňskou službou ČR řádně překontrolovány a nebyly tudíž doručeny adresátovi - vězni.

Představa o scénářích zkoušek spolehlivosti - výzkumná zjištění

Výzkumná metodologie

K získání dat se jeví jako nejvhodnější užití explorativní metody, konkrétně techniky dotazníku. Na rozdíl od předchozího výzkumu realizovaného v roce 2013 v prostředí P ČR nebylo pro účely neformálního zjištění a hlubšího poznání citlivých informací užito techniky nestandardizovaného rozhovoru. Na základě zkušeností a předchozích výsledků výzkumu jsme na místo techniky nestandardizovaného

¹ V letech 2009 až 2016 bylo z celkového počtu 100 % zkoušek provedeno 3,5 % zkoušek na tzv. „občanských zaměstnancích“.

² Např. na <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zkouska-spolehlivosti-93090.html>; <http://kraken.slv.cz/3Tz61/2013>; <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/v-ramci-zkousky-spolehlivosti-mohla-inspekce-vyzbrojit-vezne/r~12a1ed60551d11e4a7ea002590604f2e/>.

rozhovoru poskytli respondentovi prostor pro jeho volné vyjádření zejména prostřednictvím otevřených otázek. Kvantitativní přístup je touto cestou záměrně doplňován přístupem kvalitativním, umožňujícím hlubší rozkrytí objektivní reality.

Za účelem ověření výzkumné strategie a ke zjištění, zda výzkumný nástroj funguje, nebyla provedena samostatná pilotáž, jelikož k tomuto účelu bylo využito předchozího výzkumu realizovaného v roce 2013 na 1 440 respondentech P ČR.

Po získání dat a zanesení do databáze bylo provedeno jejich zpracování s využitím třídění prvního stupně (absolutních a relativních četností - počtů a procent), na něž navázalo třídění dat druhého stupně za pomoci metody rozhodovacích (klasifikačních) stromů. Pro zjišťování závislostí (asociací) mezi proměnnými byl využit koncept věcné významnosti.

Pro představu o relevantnosti výzkumných zjištění považujeme za nutné, byť v míře zredukované na nezbytné minimum, uvést čtenáře do pojetí problematiky analýzy dat z nenáhodných výběrů s vysvětlením kritérií a ukazatelů užitých ve výzkumu pro ověřování výzkumných předpokladů.

Základní metodologické hledisko pro analýzu dat z nenáhodných výběrů¹

Výběrový soubor byl pořízen na základě dostupnosti. Z tohoto důvodu nelze závěry zobecňovat na soubor základní, neboť budou mít platnost pouze pro daný výběrový soubor. Z uvedeného vyplývá, že statistická významnost (p -value²) pozbývá v tomto případě svůj hlavní význam a lze podle ní pouze odhadovat dostatečnost rozsahu výběrového souboru. Pro ověřování vztahů mezi proměnnými tedy nelze použít pojmu „statistické testování hypotéz“, právě s ohledem na neexistenci náhodného výběru. Pro ověřování vztahů mezi proměnným bude tudíž využito pojmu „ověřování výzkumných předpokladů“ (tento pojem není omezen podmínkami induktivní statistiky).

Stanovení kritérií a ukazatelů pro ověřování výzkumných předpokladů

Jako základní kritérium pro ověřování výzkumných předpokladů u kategorizovaných proměnných lze, s oporou o dlouhodobé analytické zkušenosti z analýzy dat, zvolit věcnou významnost reálného rozdílu na úrovni 10 %³ mezi relevantními, vzájemně porovnatelnými řádkovými četnostmi v rámci porovnávaných uzlů u klasifikačních stromů (stejně řádky u koncových uzlů klasifikačního stromu, které mají největší heuristický význam).

¹ Autorem základních metodologických poznámek k postupu při analýze kategorizovaných dat je Dr. Zdeněk Kovařík, CSc. z oddělení vědy a výzkumu PA ČR v Praze, který provedl analýzu vícerozměrných dat prostřednictvím statistického systému SPSS verze 13.0.

² Hladina významnosti (p -value) odráží nejen sílu vztahu (míru asociace), ale je v přísné návaznosti na velikost výběrového souboru. Někdy odráží i vliv jiných parametrů. Proto je v rámci náhodného výběru možné mít vztah mezi proměnnými, který vyjadřuje silnou asociaci, ale není statisticky významný. To proto, že rozsah je velmi malý. Na druhou stranu mohou existovat vztahy, které zobrazují extrémně slabou asociaci, ale jsou statisticky velmi významné.

³ Dosavadní zkušenosti z analýzy dat ukazují, že zjištěný minimální 10% rozdíl v řádkových relativních četnostech je zpravidla doprovázen minimální velikostí Cohena indexu „ w “ na úrovni w větší nebo rovno 0,10.

Jako pomocný ukazatel zjištěných věcně významných rozdílů bude použit pro ordinální proměnné (jako závislé) asymetrický koeficient β pro zjišťování asymetrického statistického vztahu u ordinálních proměnných vlivem proměnných nominálních. Jeho hodnota představuje podíl vysvětlené variability ordinální proměnné pomocí nominální proměnné a má přímou interpretaci v procentech. Pro zjišťování asymetrického vztahu mezi nominálními proměnnými bude použito asymetrické Goodmanovo a Kruskalovo tau. Goodmanovo a Kruskalovo tau vyjadřuje podíl vysvětleného „nomvar“ závislé nominální proměnné ve třídách nominální proměnné nezávislé. Nyní vyvstává zásadní otázka, jaká velikost uvedených koeficientů je při analýze asociací akceptovatelná. K tomu Řehák a Řeháková uvádějí: „Při aplikacích vždy vzniká otázka, jaká hodnota koeficientů je vysoká. Význam číselné hodnoty závisí na věcném významu proměnných a na modelu, který používáme. Jestliže očekáváme, že A je jedinou příčinou B, pak význam budou mít hodnoty vyšší než 0,6 nebo 0,7. Je-li A jednou z několika málo paralelních příčin heterogenity vzhledem k B, pak koeficienty 0,3 či 0,5 budou vysoké. Je-li však A jednou z mnoha drobných příčin, pak i koeficient 0,1 či 0,05 je interpretovatelný. (Uvedené hodnoty jsou uvedeny subjektivně, a proto je nelze přijmout jednoznačně a s konečnou platností.)“¹ Vzhledem k tomu, že jak koeficient β , tak i Goodmanovo a Kruskalovo tau, mají přímou procentuální interpretaci, lze analogicky přijmout pro jejich použití konvenčně uznávané hodnoty koeficientu Ω^2 (0,01 – malý efekt; 0,059 – střední efekt; 0,138 – velký efekt).²

Výběrový soubor

Po vzájemných jednáních, konzultaci a aktivní součinnosti s „pracovníky“ odboru Kontroly Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR proběhlo vymezení záměrného výběrového souboru a byl zvolen optimální způsob distribuce dotazníků a oslovení respondentů.

Ve Vězeňské službě ČR bylo naším cílem oslovit takové skupiny respondentů, které splňují následující kritéria:

- a) je možné říci, že vykonávají základní - typické činnosti bezpečnostního sboru spojené s relativně shodnou mírou významnosti korupčního rizika resp. možného profesního selhání,
- b) personální substrát těchto skupin tvoří příslušníci ve služebním poměru a zároveň zde musí být zastoupena skupina respondentů složená výhradně z osob v poměru pracovním, tzn. ze zaměstnanců a nikoli příslušníků,
- c) pro relevanci výzkumných zjištění je reálné oslovení a získání správně vyplněných dotazníků od minimálně třetiny respondentů z celkového počtu příslušníků a zaměstnanců vytypované skupiny.

Základním limitem při vymezení výběrových souborů, které je možné označit za záměrný výběr,³ je v tomto případě reálnost proveditelnosti. Jinými slovy, bylo

¹ Viz ŘEHÁK, Jan a Blanka ŘEHÁKOVÁ. *Analýza kategorizovaných dat v sociologii*. Praha, Academia, 1986, s. 252.

² KIRK, Roger E. *Statistics an Introduction*. Thomson Wadsworth 2008. Fift Edition. p. 475. ISBN 978-0-534-56478-0.

³ „Tím je každý výběr, který realizuje badatel na základě svých zkušeností, dosavadních poznatků a úsudku, někdy také možností.“ PELIKÁN, Jiří a Kateřina IVANOVÁ. *Základy*

nutné vymezit takový soubor, u něhož je šetření z hlediska jeho velikosti reálně proveditelné.

Ve všech případech se tedy jedná o záměrné výběrové soubory, kdy základním kritériem výběru je především kvalifikovaný odhad významnosti rizika možného profesního selhání, spojeného s konkrétním služebním či pracovním zařazením, provedený ze strany top managementu „vnitřní kontroly“ bezpečnostního sboru a informace z trestních řízení, které jsou ze strany GIBS předávány bezpečnostním sborům.

Vymezení, způsob pořízení a základní charakteristika výběrového souboru

Vězeňská služba ČR je po Policii ČR druhým nejpočetnějším bezpečnostním sborem, na který se vztahuje působnost GIBS, kdy k 1. 1. 2015 byl celkový počet osob ve VS ČR 10.673, z toho 6.752 příslušníků a 3.921 zaměstnanců.¹

U VS ČR je výzkum zacílen na výběrový soubor, který je možné rozčlenit dle sociodemografické charakteristiky, kterou jsme nazvali „**služební/pracovní pozice**“, do čtyř podskupin na:

1. **dozorce,**
2. **vrchní dozorce,**
3. **justiční stráž,**
4. **vychovatele.**

Skupina čtvrtá, nazvaná „vychovatel“, je skupina složená výhradně ze zaměstnanců, tzn. z osob, jejichž specifický zaměstnanecký vztah neupravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, tak jako u zbývajících třech skupin složených z příslušníků, ale především obecná úprava, tedy zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.²

Pro ilustraci potencionálního rizika výskytu nežádoucího jednání u těchto podskupin respondentů záměrného výběrového souboru přibližujeme náplň jejich služební/pracovní činnosti a to zejména ve vztahu k osobám omezeným na osobní svobodě:

- Vykonávají své služební/pracovní povinnosti v přímém kontaktu s vězněnými osobami, a to více jak polovinu celkové pracovní doby nebo doby služby, a mají tedy vytvořeny podmínky pro bezprostřední přístup a komunikaci s vězněnými osobami bez nutnosti překonávat určité překážky, aniž by to vzbuzovalo pozornost ostatního personálu věznice nebo vazební věznice, nadřízených nebo kontrolních orgánů.

empirického výzkumu pedagogických jevů: obecná část. vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998, Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 1. s. 48. ISBN 80-718-4569-8.

¹ Zdrojem dat je statistika odboru Personálního Generálního ředitelství VS ČR (k 1. 1. 2015).

² Zaměstnanci VS ČR patří do skupiny zaměstnanců, kterým ze zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, vznikají rozšířené povinnosti podle § 303 odst. 2 a 3, jako např. jednat a rozhodovat nestranně a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování, zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděli při výkonu zaměstnání atd.

- Zajišťují realizaci zákonných práv a nároků vězňených osob v souladu se zákonem o výkonu vazby, zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, vyhláškami a interními předpisy VS ČR a přímo se podílejí na kontrole obsahu doručovaných a přijímaných zásilek (tzv. „nárokových balíků“, zásilek do hmotnosti 2 kg s tiskovinami a věcmi osobní potřeby, včetně případů jejich donášky do věznic a korespondence mimo korespondenci úřední), telefonních hovorů (mimo hovory s advokáty a obhájci) a realizace návštěv, kde jsou v přímém kontaktu s návštěvníky - převážně rodinnými příslušníky.
- Zpracovávají hodnocení pro potřeby veřejných zasedání (jednání k žádostem o podmíněné propuštění a přeřazení do mírnějšího typu věznice u odsouzených, hodnocení k přerušení trestu), hlavních líčení soudů a pro potřeby dalších orgánů činných v trestním řízení, vykonávají kázeňskou praxi nad vězňenými osobami při realizaci kázeňského řízení (udělování kázeňských trestů, kázeňských odměn, zařazení na pracoviště, „volný pohyb“ při plnění pracovních úkolů apod.). Vychovatelé navíc vyhodnocují programy zacházení a zpracovávají podklady pro zařazení vězňených osob do jednotlivých prostupných skupin vnitřní diference.
- Z výše uvedených důvodů tedy existuje možnost a příležitost, ať vědomým či nevědomým způsobem (nesprávné plnění služebních/pracovních povinností), ovlivnit do objektů věznic průnik nedovolených a nebezpečných předmětů (zbraně, návykové látky, finanční hotovost, mobilní telefony, motáky apod.), které mohou sloužit k útěku, napadení zaměstnance VS ČR nebo spoluvězňů a dalších osob a k další protiprávní či nežádoucí činnosti. Toto jednání může mít v krajním případě i korupční charakter.
- Justiční stráž plní služební úkoly při zajišťování pořádku a bezpečnosti v objektech a budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva spravedlnosti a v jiných místech jejich činnosti a ve stanoveném rozsahu zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství, přičemž při plnění uvedených úkolů přichází do přímého styku s veřejností, která do těchto objektů vstupuje. Stěžejním úkolem justiční stráže je zamezit průniku nebezpečných předmětů (střelné a chladné zbraně, výbušniny, hořlaviny, návykové látky apod.) do těchto objektů, a předcházet tak možnosti vzniku ohrožení osob a zařízení, a mimo jiné dále plnit služební povinnosti v případě oznámení a předání nálezů (dokladů, cenností, finanční hotovosti apod.) v těchto objektech a jejich bezprostřední blízkosti.

Způsob pořízení výběrového souboru a jeho složení

Sběr dat byl v rámci VS ČR uskutečněn v dubnu 2015. Elektronickou poštou byl zaslán ze strany ředitele odboru Kontroly Generálního ředitelství VS ČR ředitelům všech 35 věznic dopis s pokyny a přílohou obsahující elektronickou verzi dotazníku a tabulku, s minimálními počty respondentů z jednotlivých organizačních jednotek.

Konkrétní oslovení respondentů již bylo organizováno řediteli věznic a vazebních věznic. Přestože dotazníky obsahovaly potřebné informace, respondenti byli poučeni odpovědným pracovníkem o anonymitě dotazníku, o způsobu jeho vyplňování, o důvodech sběru dat, o výstupech ze sběru dat, o možnosti se kdykoliv zeptat na případnou nejasnost nebo nepochopení otázky.

Po vyplnění byly dotazníky zaslány e-mailovou poštou zpět na odbor Kontroly Generálního ředitelství VS ČR. V ojedinělých případech byly vyplněny v písemné podobě a zaslány služební poštou zpět.

Tab. 1 – Výsledky pořízení výběrového souboru VS ČR

		Populace ¹	Počet resp.	Podíl (%)	Podíl z populace (%)
Platná	Dozorce	1740	586	42,6	33,7
	Vrchní dozorce	151	143	10,4	94,7
	Justiční stráž	1032	366	26,6	35,5
	Vychovatel	775	282	20,5	36,4
	Celkem	3698	1377	100,0	37,2

Jak vyplývá z posledního sloupce (procenta z populace) níže uvedené tabulky, cíl „oslovení a získání správně vyplněných dotazníků od **minimálně třetiny** respondentů z celkového počtu příslušníků a zaměstnanců vytypovaných skupin“ byl ve všech podskupinách výběrového souboru splněn a překročen. Celkově bylo získáno 1 377 správně vyplněných dotazníků. Je namístě uvést, že bylo dosaženo poměrně vysokého podílu výběrového souboru v souboru základním, konkrétně 37,2 %.

Celkově bylo získáno 1 377 správně vyplněných dotazníků. Počet oslovených osob - respondentů v jednotlivých skupinách osob (dozorce, justiční stráž, vychovatel) se pohyboval mezi 33,7 až 36,4 %. Ze skupiny vrchních dozorců, kterých je ve vězeňské službě 151, a kde byl stanoven reálný předpoklad oslovení 100 z nich, bylo osloveno dokonce neuvěřitelných cca 95 %.

Z převládajících charakteristik výběrového souboru vyplynulo, že: Modálním respondentem skupiny výběrového souboru **dozorců** je příslušník muž, mající střední odborné vzdělání s maturitou, nemající žádné podřízené, ve věku 36 až 40 let, s délkou služby 6 až 10 let. Modálním respondentem skupiny **vrchních dozorců** je opět příslušník muž, mající střední odborné vzdělání s maturitou, nemající žádné podřízené, ve věku 36 až 40 let, s délkou služby 16 až 20 let. Modálním respondentem skupiny **justiční stráže** je rovněž příslušník muž, mající střední odborné vzdělání s maturitou, nemající žádné podřízené, ve věku 36 až 40 let, s délkou služby 11 až 15 let. Modálním respondentem skupiny **vychovatelů** je dle očekávání rovněž muž, zaměstnanec nikoli příslušník, ale mající vysokoškolské magisterské vzdělání, nemající žádné podřízené, ve věku 51 až 60 let, s délkou služby práce do 5 let.

S ohledem na to, že výběrový soubor není výběrem náhodným,² není možné, jak již bylo řečeno, při analýze vlivu vybraných identifikačních faktorů nebo dalších proměnných na jiné proměnné, používat standardní metody induktivní statistiky. Předpokladem pro zobecňování závěrů z výzkumných zjištění je, kromě nutné podmínky náhodného výběru, provedení kontroly tzv. reprezentativnosti výběrového

¹ Zdrojem dat je statistika odboru Personálního Generálního ředitelství VS ČR (k 1. 1. 2015).

² Za základní rys náhodného výběru je považováno zaručení stejné pravděpodobnosti výběru pro každý prvek základního souboru. Více viz PELIKÁN, Jiří a Kateřina IVANOVÁ. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů: obecná část*. vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998, sv. 1. s. 49. ISBN 80-718-4569-8.

souboru, neboli kontroly rozložení sledovaných znaků ve výběrovém souboru a populaci. Přestože jsme takovou kontrolu neprováděli, jelikož by to bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi ve vztahu k účelu tohoto zjištění, tak si dovolíme tvrdit, že je zde akceptovatelné vychýlení výběrového souboru v rozložení sledovaných znaků. K takovému odvážnému tvrzení nás opravňují výše uvedené vysoké procentuální podíly respondentů v populaci, zajišťující vysokou identitu výběrového souboru se souborem základním. Kvazi reprezentativnost výběrového souboru zvyšuje i relativní zachování proporcí kvótního znaku „*služební/pracovní pozice*“ jak ve vztahu k souboru základnímu, tak ve vztahu k celé VS ČR, jelikož vždy byla oslovena cca 1/3 respondentů ze všech organizačních jednotek.

Z těchto skutečností lze vyvodit důležitý závěr: přestože u takto koncipovaného výzkumu není zpravidla možné závěry analýzy zobecňovat na soubor základní, lze v tomto případě o zjištěných závěrech s velkou mírou opatrnosti hypoteticky předpokládat, že by mohly platit i v základním souboru (všichni příslušníci a zaměstnanci vytypovaných skupin). Jinými slovy, pokud bychom zjištěné závěry zobecňovali na soubor základní či na jednotlivé skupiny příslušníků/zaměstnanců VS ČR, nebyla by chybovost těchto závěrů, s ohledem na velmi dobrou kvalitu výběrového souboru, příliš vysoká. Míru obecnější platnosti lze v tomto případě ovšem jen odhadovat, nikoliv však exaktně prokázat.

Terminologická poznámka

Pokud jsou v textu výzkumu z důvodu úspornosti, zejména při interpretaci zjištěných závislostí (asociací), užívány termíny „dozorci“, „justiční stráž“ a „vychovatelé“, vždy jde o výběrové soubory těchto osob a tudíž zjištěné věcně významné závislosti se vztahují, přísně vzato, pouze k těmto výběrovým souborům. Výjimkou je termín „vrchní dozorce“, neboť zde mají výzkumná zjištění, vzhledem k charakteru tohoto souboru téměř absolutní platnost.

Výzkumná zjištění

Cílem zde prezentovaných výzkumných kroků je zjistit jaká je:

- představa respondentů o scénářích zkoušek v rámci jejich služební/pracovního zařazení;
- představa o tom zda nabídka úplatku je běžným scénářem zkoušek,

s následným ověřením věcně významného vlivu nezávislé proměnné „*služební/pracovní pozice*“ a na tyto odpovědi (závislé proměnné).

Důvodem zvolení nezávislé proměnné „*služební/pracovní pozice*“ z množiny sociodemografických charakteristik je skutečnost, že právě tato charakteristika je jednoznačně objektivně identifikovatelná a z hlediska vymezení a dělení výběrového souboru a koncepce výzkumu naprosto klíčová. Dále je zde reálný předpoklad, že právě „*služební/pracovní pozice*“ má s největší pravděpodobností věcně významný vliv na odpovědi respondentů vztahující se ke zkoušce spolehlivosti. Bohužel právě vliv „*služební/pracovní pozice*“ respondenta je oproti vlivu jiných znaků bez větší znalosti konkrétní sociální reality, mnohdy obtížně interpretovatelný. S cílem minimalizace vlivu subjektivity na výzkumné výstupy jsme si pro účely dosažení větší

objektivitu interpretace přizvali zkušené odborníky znalé „prostředí“ jednotlivých bezpečnostních sborů.¹

Tab. 2 – *Myslíte si, že nabídka úplatku je běžným scénářem zkoušek spolehlivosti?*

		Četnost	Podíl (%)	Podíl z platných (%)	Kumulativní podíl (%)
Platná	Rozhodně ne	76	5,5	9,3	9,3
	Spíše ne	172	12,5	21,0	30,2
	Spíše ano	385	28,0	46,9	77,1
	Ano	188	13,7	22,9	100,0
	Celkem	821	59,6	100,0	
Vynechaná	System	556	40,4	odfiltrování	
Celkem		1377	100,0		

Distribuce odpovědí na otázku „**Myslíte si, že nabídka úplatku je běžným scénářem zkoušek spolehlivosti?**“ uvedená v tabulce 2 dává jednoznačnou odpověď, že cca 70 % (69,8 %) respondentů všech skupin skutečně považuje nabídku úplatku za běžný scénář zkoušek. Obdobných hodnot bylo dosaženo i u celní správy - 71,5 % a v roce 2013 u respondentů policistů - 75,8 %.

Analýza vlivu „**služební/pracovní pozice**“ respondenta neprokázala věcně významný vliv na rozdíl v četnosti odpovědí na uvedenou otázku.

Opět se tedy potvrdila velmi důležitá, obecně přijímaná rovnice (nejen laiky): **zkouška spolehlivosti = nabídka úplatku**, nepřímo svědčící o protikorupčním potenciálu zkoušek spolehlivosti. Ale dovolujeme si připomenout, že smyslem zkoušky je odhalit jakékoliv protiprávní jednání, tedy jak případné delikty správní, tak delikty trestní, ale i případné pouhé neetické jednání.

Kategorie „**odfiltrování**“, uvedená v tabulce představuje cca 40% skupinu respondentů nemajících minimální povědomí o zkouškách spolehlivosti (tzn. povědomí příslušníků/zaměstnanců o existenci zkoušky spolehlivosti a povědomí o příslušnosti do kategorie zkoušených osob). Jedná se o takovou míru povědomí, která představuje podmínku „sine qua non“ jejich předpokládaného preventivního působení. Tato skutečnost bohužel v konečném důsledku oslabuje protikorupční a preventivní působení zkoušek na nežádoucí jednání potenciálně zkoušených osob. U všech tří záměrných výběrových souborů bezpečnostních sborů došlo po dvou fázích filtrace k redukci výběrového souboru na cca 60 % výběrového souboru původního (VS ČR - 59,6 %; CS ČR - 59,7 %; P ČR v roce 2013 - 63,8 %).

Z výzkumných zjištění lze vyvodit **velmi zajímavý paradox**, který představuje závislost preventivního působení zkoušek na míře povědomí (informovanosti) o zkoušce spolehlivosti. Nízká míra informovanosti, jinými slovy fakt, že institut neznám a že si neuvědomuji, že patřím do kategorie zkoušených osob, neumožňuje logicky preventivní působení zkoušek na nežádoucí jednání zkoušených osob. Vysoká míra povědomí, tzn. znalost hranic hmotně právní exempce osoby zkoušku provádějící, která se může dopustit pouze jednání mající znaky přestupku či

¹ Z Generální inspekce bezpečnostních sborů plk. Mgr. Janu Melšu a pplk. Mgr. Bc. Ivo Mitáčka, z Vězeňské služby ČR plk. Ing. Pavlu Tůmu a PhDr. Jana Sochůrka, Ph.D. a z Celní správy ČR plk. Mgr. Pavla Kotrabu a kpt. Mgr. Ing. Martina Horáka.

správného deliktu (je-li toto jednání nezbytné pro dosažení účelu zkoušky) a nikoli trestného činu - nabídky úplatku, zapříčiňuje v konečném důsledku eliminaci protikorupčního účinku. A zúžená či mylná představa o zkoušce spolehlivosti jako o převážně nebo jako o jen a pouze zinscenované nabídce úplatku pravděpodobně možná omezuje její preventivní působení na ostatní nežádoucí jednání.

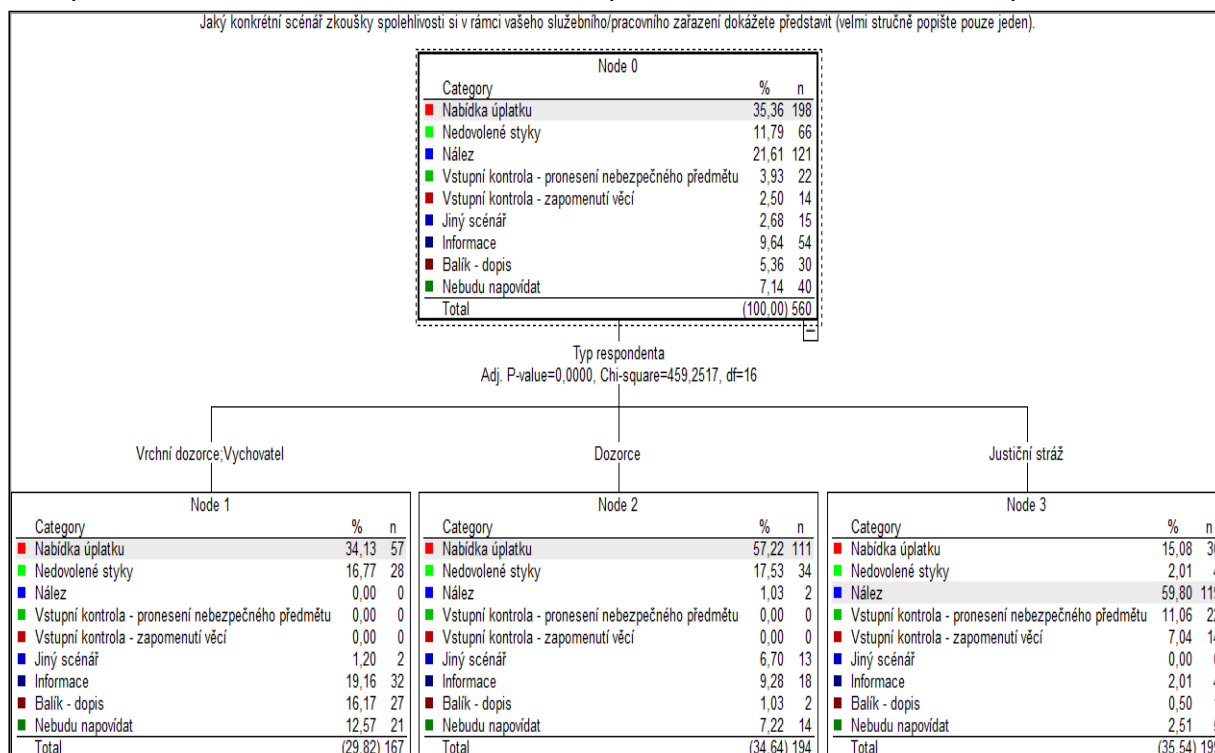
V kontextu výše uvedených informací nepostrádá zajímavost otázka: „**Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?**“. Jedná se o otázku otevřenou, u níž se projevila jak pozitiva, tzn. ponechání respondentovi plné volnosti pro samostatné vyjádření, tak negativa v podobě obtížné kategorizace a kvantifikace odpovědí. Současně jakákoli otevřená otázka je spojena s obecně známým rizikem, že ne všichni respondenti na otázku odpovědí. Na otázku odpovědělo celkem 667 respondentů (81,2 % výběrového souboru; viz tabulka 3). Pro vyhodnocení velikosti procentuálního zastoupení jednotlivých kategorií scénářů zkoušek jsme z tohoto počtu odstranili odpovědi kategorie „nevím“ (107 respondentů; 13 %), neboť i zde postrádáme nízké zastoupení volní složky ve snaze odpovědět. Analýze a interpretaci jsme tedy podrobili odpovědi 560 respondentů (68,2 % z 821).

I přes poměrně pestrou paletu vyjádření respondentů se nám podařilo soubor odpovědí kvantifikovat a kategorizovat do devíti kategorií, a to i přestože obecně převládá názor, že kvantifikace odpovědí u otevřených otázek je prakticky nemožná. Tento postup, jehož výsledek není zcela ideální, nám umožnila především relativně uzavřená množina možných scénářů v představách respondentů, spojená s jejich konkrétním služebním či pracovním zařazením.

Tab. 3 - *Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?*

		Četnost	Podíl (%)	Podíl z platných (%)	Jen ti, kteří se vyjádřili a vědí (%)
Platná	Nevyjádřili se	154	11,2	18,8	0,0
	Nabídka úplatku	198	14,4	24,1	35,4
	Nedovolené styky	66	4,8	8,0	11,7
	Balík - dopis	30	2,2	3,7	5,4
	Nález	121	8,8	14,7	21,6
	Vstupní kontrola - zapomenutí věcí	14	1,0	1,7	2,5
	Vstupní kontrola - pronesení nebezpečného předmětu	22	1,6	2,7	3,9
	Informace	54	3,9	6,6	9,6
	Jiný scénář	15	1,1	1,8	2,7
	Nebudu napovídat	40	2,9	4,9	7,1
	Nevím	107	7,8	13,0	0,0
	Celkem	821	59,6	100,0	100,0 (560)
	Vynechaná	Systém	556	40,4	
Celkem		1377	100,0		

Obr. 1 - vliv „služební/pracovní pozice“ na proměnnou „Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?“

Tab. 4 – ukazatele

Goodman and Kruskal tau (C/R)	Power	N	W	Chi-Square	DF	Alpha	Beta
0,171	1,00000	560	0,9056	459,2522	16	0,00000	0,00000

Vzhledem k tomu, že u této otázky považujeme právě vazbu scénáře na konkrétní služební či pracovní pozici za zásadní, zaměřili jsme naše zkoumání pouze na vliv této proměnné.

Formulace dílčího výzkumného předpokladu VP₀: „Služební/pracovní pozice respondentů vězeňské služby nemá věcně významný vliv ($\hat{w} \leq 0.10$) na rozdíl v četnosti odpovědí na otázku - „Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?“. Metoda klasifikačního stromu (porovnání relativních četností), hodnota Goodman - Kruskalova tau a výpočet indexu věcné významnosti metodou konverze chí-kvadrátu na Cohenovo \hat{w} přinesly evidenci, která nám umožňuje daný výzkumný předpoklad **zamítnout**.

Klasifikační strom vygeneroval tři samostatné třídy (viz výše). Byly nalezeny věcně významné rozdíly v relativních četnostech některých odpovědí větší než 10 %. Hodnota Goodman a Kruskalova tau je **velmi vysoká**, dosahuje hodnoty 17,1 % vysvětleného rozptylu. Z uvedeného vyplývá, že vztah mezi analyzovanými proměnnými má charakter statistického nominálního vztahu. Lze uzavřít, že 17,1 % vysvětleného rozptylu nominální proměnné „Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?“ je způsobeno třemi třídami nominální proměnné „služební/pracovní pozice“. Index věcné významnosti „w“ je 0,9056. Tato hodnota silně převyšuje interval „velký

věcně významný efekt“. Síla testu „power“ (1,00) je mimořádně vysoká. Rozsah výběru i hodnota indexu věcné významnosti „w“ jsou akceptovatelné.

Interpretace

Odpovědi, shrnuté v tabulce 3, nasvědčují tomu, že respondenti si skutečně představují nabídku úplatku jako běžný scénář zkoušek, a to i rámci svého konkrétního služebního/pracovního zařazení (viz obr. 1). Nabídka úplatku, až na respondenty z řad justiční stráže (15 %), dominuje u všech typů respondentů (dozorce - 57,1 %; vrchní dozorce, vychovatel - 34,1 %).

U scénáře „nabídka úplatku“ si dovolíme ilustrovat obtížnost a úskalí kvantifikace otevřených odpovědí, neboť právě zde se odpověď mnohdy omezovala jen na uvedení tohoto konání, aniž by bylo specifikováno, v souvislosti s obstaráváním jaké věci obecného zájmu by byl úplatek nabídnut či slíben. Na druhé straně respondenti uvedli jako scénář zkoušek např. „nedovolené styky“ (vnášení zakázaných věcí, informací z věznice či do věznice apod. viz níže) bez uvedení, zda by toto jednání bylo provedeno za úplatu, či nikoli (Ize se domnívat, že i zde by se patrně jednalo o nabídku úplatku, i když ze zkušeností odborníku znalých sociální reality prostředí věznic bývá mnohdy údajně příčinou i neznalost zákona, že tyto informace poskytovat nelze). Z důvodů prolínání jednotlivých kategorií scénářů přistupujeme tedy k relativním četnostem – procentuálním podílům zastoupení jednotlivých kategorií scénářů jako k pouze určité interpretační pomůcce a zaměříme své úsilí spíše na kvalitativní vyústění získaných informací. **Konkrétní varianty nejčastějších odpovědí, včetně jejich doslovných citací utříděné do devíti kategorií uvádíme níže.**

Přes omezenou výpovědní hodnotu kvantitativního zpracování informací, získaných z odpovědí respondentů, si můžeme bezpochyby povšimnout, že právě v rozdílech mezi stejnými kategorizovanými stupni relativních řádkových četností v tabulkách klasifikačního stromu, se odrazila rozdílná náplň a charakter činnosti jednotlivých služebních/pracovních pozic respondentů. U typu respondenta dozorce, vrchní dozorce a vychovatel naprosto absentuje kategorie scénářů „vstupní kontrola - pronesení nebezpečného předmětu“, „vstupní kontrola - zapomenutí věcí“ a de facto i kategorie „náleží“. Oproti tomu u respondentů z řad justiční stráže právě kategorie „náleží“ zcela dominuje s cca 60% zastoupením a kategorie „vstupní kontrola - pronesení nebezpečného předmětu“ (11,06 %) a „vstupní kontrola - zapomenutí věcí“ (7,04 %) mají hned po nabídce úplatku největší podíl procentuálního zastoupení. Na druhé straně justiční stráž, na rozdíl od dozorců, vrchních dozorců a vychovatelů, nemá ve své paletě scénářů zastoupenou kategorii „nedovolené styky“ a „balík - dopis“.

Nabídka úplatku

vrchní dozorce, dozorce, vychovatel

- velmi často odpověď omezena jen na slovní spojení „nabídka úplatku“;
- nejčastěji ve formě peněz či protislužby ve formě sexu;
- za pronesení - vnášení - průnik nepovolených věcí (předmětů) do prostoru věznice či z věznice; oslovení (osoba omezená na osobní svobodě, falešný příbuzný, rodinný příslušník, osoba blízká, jiná osoba, neznámá osoba, cizí

osoba¹⁾ a následně nabídka úplatku za pronesení či předání něčeho vězněnému (předmět, informace, peníze, alkohol, drogy, léky, mobil, protein na cvičení, „tátěrky“, zakázané látky, dopis);²⁾

- za „neřešení“ nálezu nepovoleného předmětu;
- za vyřízení vzkazu;
- za zavolání či poskytnutí mobilního telefonu;
- za nechání zavolat na nepovolené číslo;
- za ovlivnění kázeňského řízení o přestupku;

¹ BAJCURA Lubomír, SLUKOVÁ Miluše a Jan SOCHŮREK. *Sociálně psychologická analýza specifík koruptivního jednání a koruptivních tlaků ve Vězeňské službě ČR - výzkum Akademie VS ČR. „Dalším problémem je práce se zkušenými recidivisty nebo odsouzenými, kteří vykonávají dlouhodobé tresty a jsou velmi dobře orientováni v podmínkách věznic. Proto i jejich příbuzní či jiné osoby, které je navštěvují, se vyznaží v různých formách a metodách nedovoleného průniku nepovolených věcí do věznic a snaží se k tomu získat i některé příslušníky nebo zaměstnance...„Víte, já už v našem městečku ani nechodím nakupovat do supermarketu. Tam potkám spoustu rodinných příslušníků odsouzených, kteří do věznice chodí na návštěvu a oni mě začnou oslovovat už tam, zda by mu tohle zítra mohli přinést na návštěvu“...„Na vychovatele (vrchní dozorce) jsou koruptivní tlaky ze strany příbuzných vyvíjeny převážně při návštěvách, kdy se příbuzní domáhají převzetí různých věcí, povolení většího množství nakoupených věcí nebo dáreků atd. Ataky jsou opět převážně vedeny přes emotivní složku, někdy za pomoci dětí, starých lidí atd. Pokud vychovatel toto striktně odmítá, může se opět stát předmětem různých stížností od vězňů nebo i příbuzných.“*

² Tamtéž *„V podstatě existují dva hlavní způsoby, jak koruptivnímu tlaku podlehnout: a) příslušník nebo zaměstnanec vězeňské služby je osloven vězněm (popř. jinou osobou, která má k vězni vztah) a vyhoví jeho požadavku (většinou za protihodnotu, která však nemusí být a většinou také není finančního nebo materiálního rázu). Můžeme říci, že se „nechá chytit“. Nebo b) příslušník nebo zaměstnanec vězni službu sám nabídne (popř. jiné osobě, která má k vězni vztah), pokud vidí, že by z něho mohl mít nějaký profit. Tomu zpravidla předchází, že si vězeň (jiná osoba) příslušníkovi/zaměstnanci na něco postěžuje. Odsouzení/obvinění vyvíjejí koruptivní tlaky především na ty členy vězeňského personálu, kteří přímo ovlivňují jejich život ve věznici/vazební věznici. Přitom jsou schopni velmi přesně rozlišovat i pravomoci jednotlivých příslušníků a zaměstnanců a tím i oblast, kde jim tito mohou být „prospěšní“... „Největší počet koruptivních tlaků směřuje ve vězeních k získání neoprávněných výhod, poskytování nezákonných a nadstandardních služeb, úlev, získání nedovolených předmětů (nejčastěji drog a mobilních telefonů) nebo ovlivnění rozhodování OČTŘ (ve vazbě) nebo soudu (např. ovlivnění hodnocení při žádosti o podmíněné propuštění)... „Druhy nabízeného profitu a) Zajištění „klidné služby“ nebo „klidu na ubytovně“ (veliteli bude tu klid, když...- 59,2 %; b) Nepřímý úplatek formou protislužby jako např. nabídka zprostředkování výhod nebo služeb v občanském životě příslušníka/zaměstnance - 50,7 %; Nepřímý úplatek (např. zájezd, věcný dar atd.) - 44,4 %; Nabídka nepovolené činnosti ve prospěch zaměstnanců/příslušníků (např. výroba upomínkových předmětů) - 44,4 %; Úplatek (ve formě peněz) - 43,9 %. Z údajů je vidět, že jako nejčastější je nabídka klidného průběhu služby. Ta se nejvíce týká dozorců, v menší míře vychovatelů. Na jiném místě upozorníme, že tato jen velmi obtížně postižitelná forma koruptivního tlaku vede v konečném důsledku k oslabení korektivního působení personálu na vězně. Rovněž příslušníci/zaměstnanci, kteří dbají předpisů, a vykonávají práci v souladu s nimi, jsou pak cílem stížností vězňů. Pokud není tento jev kompetentními místy správně vyhodnocen, mohou tak vězni dosáhnout svého, např. přeřazení důsledného dozorce jinam.“*

- za vylepšení hodnocení k podmíněnému propuštění;
- za kázeňskou pochvalu - odměnu;
- za zvýhodnění odsouzeného či zajištění drobných výhod, na něž nemá odsouzený nárok;
- za volnou vycházku;
- za přeřazení do lepší diferenciacní skupiny;
- za ponechání nepovolené věci z nárokového balíku;
- za povolení dalšího (třetího) nárokového balíku;
- za informaci o osobě;
- za porušení mlčenlivosti;

Citace odpovědí:

- „GIBS vybaví odsouzeného, který se vrací z vnějšího pracoviště finanční hotovostí, např. 10 tisíc korun, dozorce při prohlídce obnos nalezne a odsouzený se pokusí dozorce uplatit, když nikomu nic neřekne a nenahlásí“;
- „odsouzenému, který měl nějaký požadavek, čistě náhodnou vypadne bankovka vyšší hodnoty přede mnou, když jsme tam jen my dva“;
- „že mi někdo zavolá z civilního úseku a nabídne mi peníze za poskytnutí informací ohledně odsouzeného“;
- „úplatek odsouzených za protislužbu, což absolutně znehodnocuje autoritu k uniformě, bude mě kontaktovat někdo cizí, nebo nastrčený agent GIBS, abych něco odnesl či vzkázal odsouzenému“;
- „příslušník GIBS se nechá zavřít mezi odsouzené (obviněné) a po čase se pokusí uplatit, za účelem získání neoprávněné výhody, příslušníky VS ČR“;
- „někdo mi zavolá a zkusí získat za úplatu informace o někom nebo o něčem“;
- „přijde za mnou odsouzený a řekne: veliteli, nešel by sem dostat mobil za to, že vám půjčím manželku a dceru“;
- „převzetí úplatku za možné úlevy z povinností vězňených osob, konkrétně např. umožnění ležení pod dekou bez lékařského doporučení, za tento ústupek by mohla vězňená osoba dát dozorcovi jistý úplatek“;
- „nabídka kontaktu vězňené osoby s osobami mimo, bez kontroly, například vynést z věznice dopis, zprávu nebo někoho kontaktovat telefonicky či jinak, zpravidla za úplatu nebo protislužbu, tato varianta nezákonného jednání je u nás relativně častým fenoménem, se kterým se lze setkat“;
- „odsouzený oznámí vychovateli, že si bude podávat žádost o podmíněné propuštění a co má udělat, aby si co nejrychleji vytvořil vhodné podmínky (zahladil kázeňský trest, získal I. prostupnou skupinu vnitřní diference), vychovatel (zkoušená osoba) mu buď vysvětlí správný postup v rámci zákona, anebo naznačí, že za určitých podmínek, by se mohlo vše urychlit“;
- „zpracovávám hodnocení a je mně naznačeno, že pokud bude vedeno určitým směrem, tak z toho poplynou určité výhody“;

justiční stráž

- za vyzrazení, poskytnutí, vynášení informací (získaných v rámci výkonu soudnictví);

- za pronesení zbraně do justiční budovy;
- za pronesení nebezpečného předmětu do justiční budovy.

Citace odpovědí:

- „*snaha o získání nějaké důvěrné informace ze spisu či pronesení nedovoleného předmětu výměnou za...*“;
- „*nabídka finanční částky nebo různých služeb za zjištění informací ze soudního spisu*“;
- „*finanční obnos za zjištění důležité informace*“.

Nález

justiční stráž

- v prostorách soudu (justiční budově, před jednací síní, na veřejném WC, na schodech, za lavicí na chodbě) nebo jeho okolí oznámení nálezu oznamovatelem či nález odložené věci např. finanční hotovosti, peněženky, obálky s penězi, cennosti, mobilního telefonu, kabelky, zavazadla, balíčku, osobních dokladů s následným sledováním (kontrolou) postupu zkoušené osoby;

Citace odpovědí:

- „*anglicky mluvící osoba přinese do budovy soudu – státního zastupitelství určitý obnos peněz, který údajně našla venku a předá ho strážnému*“;
- „*zapomenuté zavazadlo s důležitými dokumenty a finanční hotovostí v prostorách soudu nebo státního zastupitelství a následné řešení této situace*“;
- „*nález náhodně položeného zavazadla či oděvního svršku s obsahem osobních dokladů či finančního obnosu*“;
- „*nález hotovosti - zatají ji příslušník?*“;
- „*nálezy dokladů, finančních a jiných cenností nalezených zaměstnanci kdekoliv v justičních objektech a následné vyhodnocení chování příslušníků a zaměstnanců jakož i vyhodnocení dalšího postupu podle daných předpisů a uložení jednotlivých nálezů*“;
- „*na soud přijde osoba s taškou a penězi uvnitř s dotazem, zda bych mohl vše předat policii jako nález, že je našla na ulici, bude to zkouška, zda si peníze nechám*“;
- „*nález... podívejte se, dnes si díky zkoušce nikdo nelajzne cokoli ponechat, ale zkoušet nás zanechanou krabičkou cigaret se sto korunou mi přijde od vás dost ubohý*“;
- „*scénáře zkoušek by měly být reálné a zaměřené na to co je potřeba vymýtit a ne situace typu bankovek zasunutých za obaly cigaret a čekat, kam s tím příslušník zajde...*“).

Nedovolené styky (bez uvedení, zda jednání by bylo provedeno za úplatu či nikoli)

vrchní dozorce, dozorce, vychovatel

- kontaktování odsouzeným nebo oslovení - setkání mimo věznic (falešný příbuzný, rodinný příslušník, jiná osoba, neznámá osoba, cizí osoba, osoba blízká

odsouzenému, civilní osoby v civilním prostředí, někdo - mimo areál věznice), zda bych, do věznice konkrétní osobě - odsouzenému nepronesl, nepředal, nepropašoval nějaké nepovolené věci (předmět, informace, peníze, alkohol, drogy, léky, mobil, protein na cvičení, „tatěrky“, zakázané látky, dopis) či přímo nesdělil informace - vzkaz;

- vynesení dopisu (pošty, vzkazu) z věznice či do věznice;

Citace odpovědí:

- „odsouzený mě požádá o zajištění nějakého nepovoleného předmětu nebo látek, klasika - můžeš mi něco vzít dovnitř??? (mobilní telefon, drogy, léky, alkohol, protein na cvičení)“;
- „může mne například kontaktovat někdo a požádat mně, abych něco vyřídil nebo předal známému odsouzenému, který shodou okolností vykonává VTOS v naší věznici“;
- „vězněný mně požádá o donesení cigaret, OPL, realizaci neoprávněného telefonátu, vynesení dopisu apod.“;
- „odsouzený mě poprosí o přinesení zdánlivé maličkosti a tímto mne začne vydírat a skončí to špatně, bude požadovat peníze, OPL, MT, alkohol popř. sázení pro odsouzené“.

Informace

vrchní dozorce, dozorce, vychovatel

- tel. hovor od civilní osoby za účelem získání osobních, důvěrných nebo citlivých informací o vězněné osobě - jak se mu daří;
- porušení povinnosti mlčenlivosti.

Citace odpovědí:

- „telefonické ověřování, zda podám informace o odsouzeném“;
- „telefonní hovor, kde se rodina dotazuje na osobní informace o odsouzeném, to je dost časté“;
- „klasika, přímé dotazy telefonem z vnějšího prostředí pod různými záminkami“;
- „pravidelně nám volají příbuzní vězňů a žádají nás o informace k vězněným osobám, tak tohle“;

justiční stráž

- zjišťování informací z jednání, utajovaných informací;
- porušení povinnosti mlčenlivosti.

Balík - dopis

vrchní dozorce, dozorce, vychovatel

- odpověď pouze ve znění „akce balík“;
- nepovolená, zakázaná „nastrčená“ věc v balíku (mobil, cennost, peníze, zbraň apod.);
- finanční hotovost v korespondenci – obyčejné poště odsouzeného;
- vydání nenárokového balíku;

Citace odpovědí:

- „v dopise odsouzenému budou zaslané peníze a následně bude vychovatel sledován, jak s nalezenými penězi při kontrole korespondence naložil“;
- „v balíku bude nějaká cennost či mobil a bude sledováno, jak se k tomu postavím“;
- „vydávám korespondenci, kde zjistím, že je finanční hotovost a jsem přesvědčován, abych ji vydal, že jde o drobné, které pomůžou dotyčnému např. zbavit se dluhu nebo odvrátit šikanu“.

Vstupní kontrola - pronesení nebezpečného předmětu

justiční stráž

- pronesení zbraně, nebezpečného předmětu do budovy soudu za úplatu;
- neprovedení prohlídky za úplatu na přítomnost zbraně;

Citace odpovědí:

- „přenos zakázaného předmětu přes rámový detektor kovů a provokace ve smyslu arogantního chování při bezpečnostní prohlídce“;
- „pronesení nebezpečného předmětu přes detekční rám“;
- „ozbrojený občan vstupuje do objektu soudu se střelnou zbraní, bodnou zbraní nebo výbušninou“;
- „pronášení nebezpečných předmětů, u kterých nikdo z našeho vedení není schopen určit jejich seznam - co ano a co ne, pak přijde někdo kdo má nůž jako kreditku, a je poprask, a potom záleží pouze na pánech z GIBSU co si umanou, každému je jasné, že kontrolu lze při daných podmínkách provádět pouze k omezení vnášení nebezpečných předmětů, ale ne k úplnému zamezení, a co se nálezů týče, tak tak trestat nějakýho chudáka, na pokraji hmotné nouze ve 3. platové třídě za to, že si ponechal stovku, je dost trapný, neříkám, že nesprávný, ale trapný je to dost“.

Vstupní kontrola - zapomenutí věcí

justiční stráž

- zapomenutí věcí při kontrole (dokladů, telefonu, klíčů, peněz, cigaret, osobních věcí, drahého pera) u rámu nebo rentgenu například resp. zejména v košíku (jedná se o košík určený na odložení věcí, které vstupující do objektu vyndává z kapes, jedná se většinou o muže, jelikož ženská část populace má při ruce většinou kabelku s věcmi, která je „prohlédnuta“ rentgenem) a následné nakládání s nimi;

Citace odpovědí:

- „dotyčný nechá záměrně při vstupní prohlídce peníze v košíku - co s nimi udělám?“;
- „osoba jako zapomene v košíku drahé pero nebo kapesní nůž“.

Jiný scénář

Citace odpovědí:

- „provokace ze strany odsouzených v očekávání zda bude mnou inzultován ať už fyzicky či verbálně, což se pravděpodobně stane“;
- „provokace, slovní urážky, snaha mě vyprovokovat ze strany odsouzených“;
- „budou si předávat věci z jedné cely do druhé schválně přede mnou“.

Nebudu napovídat

Citace odpovědí:

- „nebudu dávat návod, ať si GIBS sama láme hlavu“;
- „ať si to vymyslí provokatéři profesionálové“;
- „tak to ať vymýšlí ti, co jsou za to placení“;
- „navádět k provokaci rozhodně nebudu“;
- „nebudu vám dávat náboje na sebe nebo kolegy mám rodinu a hypotéku, však vy něco vymyslíte“.

Závěr

Zkouška spolehlivosti spočívá „v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit“.

V druhé generaci právní úpravy zkoušek, tzn. v dikci zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, bylo provedeno několik změn směřujících k větší možnosti navození situací zavazujících zkoušenou osobu k jejich řešení.

I přes učiněné legislativní změny je na místě konstatovat, že aplikace zkoušek narazila v současné době na hranice proveditelnosti, a to v podobě finančních a personálních limitů, přitom zdaleka nebyly vyčerpány všechny možnosti nebo oblasti využitelnosti nástroje zkoušky spolehlivosti. Vzhledem k tomu, že vláda ČR se usnesla¹ posílit institut zkoušek spolehlivosti zvýšením nároku na státní rozpočet na rok 2017 a léta následující a zvýšením potřebných tabulkových míst příslušníků GIBS zkoušky provádějící, lze v letech budoucích očekávat větší počet prováděných zkoušek, větší pestrost navozených situací a jejich průnik a zacílení do problémových a zájmových oblastí bezpečnostních sborů. Posílení zkoušek se tedy v konkrétní rovině projeví „ve vytvoření zcela nových typů scénářů a jejich aplikaci na ty příslušníky a zaměstnance bezpečnostních sborů podléhajících zkoušce spolehlivosti, jejichž náplň práce doposud předmětem zkoušky spolehlivosti nebyla.“²

Jaké jsou představy respondentů z řad Vězeňské služby o scénářích zkoušek spolehlivosti, zjišťoval výzkum Policejní akademie ČR v Praze „Zkouška spolehlivosti v prostředí Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR“.

¹ Usnesení vlády ze dne 12. října 2016 č. 895 k Vyhodnocení zkoušek spolehlivosti - analýze pro případné rozšíření zkoušek na další osoby působící v orgánech veřejné moci.

² Strana 44 „Vyhodnocení využití nástroje zkoušky spolehlivosti s návrhem na případné rozšíření na další osoby působící v orgánech veřejné moci“ z června 2016.

Představy respondentů o scénářích zkoušek spolehlivosti jednoznačně potvrdily **protikorupční potenciál zkoušek**, a to jak v distribuci odpovědí na uzavřenou otázku „*Myslíte si, že nabídka úplatku, je běžným scénářem zkoušek spolehlivosti?*“ (ano + spíše ano 69,8 %), tak v distribuci odpovědí na otázku otevřenou „*Jaký konkrétní scénář zkoušky spolehlivosti si v rámci vašeho služebního/pracovního zařazení dokážete představit?*“ Nabídka úplatku dominovala v představách všech typů respondentů (dozorce, vrchní dozorce, vychovatel).¹ Výjimkou byli respondenti z řad justiční stráže, kde se projevila rozdílná náplň a charakter jimi prováděné činnosti a vědomí o snadnosti navození mediálně známého scénáře „*nález*“ či „*vstupní kontrola*“.

Scénáře uváděné respondenty, utříděné do devíti kategorií: „*nabídka úplatku*“, „*nedovolené styky*“, „*nález*“, „*vstupní kontrola - pronesení nebezpečného předmětu*“, „*vstupní kontrola - zapomenutí věcí*“, „*informace*“, „*balík - dopis*“ a „*jiný scénář*“, považujeme za nosiče upřímných výpovědí o sociální realitě prostředí bezpečnostních sborů.

Odpovědi respondentů:

- jsou mnohdy naznačením naprosto reálných **možností pro zaměření scénářů zkoušek**,
- jsou **výpovědí o rizicích a pravděpodobně i o existujících nežádoucích jednáních** spjatých s konkrétní služební či pracovní pozicí, na které je potřeba reagovat ze strany bezpečnostních sborů např. sociálním výcvikem, výcvikem komunikačních dovedností, protikorupčním školením atd.,²
- jsou implicitní, ale i výslovnou **výpovědí o směrech preventivního působení zkoušky spolehlivosti**.

Naše tvrzení podporuje i výzkum pracovníků Akademie VS ČR „Sociálně psychologická analýza specifík koruptivního jednání a koruptivních tlaků ve Vězeňské službě ČR“, jehož výsledky jsme využili při interpretaci výzkumných zjištění (viz tabulka 5 níže).

¹ Ještě markantněji resp. téměř absolutně se projevilo zastoupení této kategorie u respondentů Celní správy ČR.

² Inspirací mohou být speciální kurzy realizované u Policie ČR „Jednání v korupčních situacích I a II“, které jsou velmi kvalitně obsahově pojaty směrem k získání postojů a osvojení si dovedností policistů v konkrétních korupčně rizikových situacích a lze je označit za velmi významný počin Policie ČR, resp. Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, v oblasti boje s korupcí. Pro úplnost - výzkum Akademie VS ČR, několikrát zde citovaný - si stanovil jako jeden z hlavních cílů výzkumu identifikaci vzdělávacích potřeb příslušníků a zaměstnanců VS ČR, s cílem účinné prevence a získání dovedností personálu koruptivním tlakům čelit. Výsledkem výzkumu bylo navržení několika opatření zajišťujících splnění vytyčeného cíle, např. připravit strukturovaný, odstupňovaný a periodický systém vzdělávání v oblasti posilování právního vědomí (korupce, nedovolené styky, apod.), problematiky ochrany informací a komunikace s vězňenými a civilními osobami, dále specializační kurzy v oblasti prevence koruptivních tlaků prováděné Akademií VS ČR diferencovaně pro konkrétní cílové skupiny. Realizace těchto opatření byla výzkumným týmem iniciována a „rozeběhnuta“, ale v současné době bylo od těchto aktivit z mnoha důvodů bohužel upuštěno.

Výzkumná zjištění byla průběžně prezentována na zasedáních Meziresortní pracovní skupiny ředitele Generální inspekce bezpečnostních sborů, jejímiž členy jsou i pracovníci vnitřních kontrolních orgánů bezpečnostních sborů a stala se inspirací pro budoucí scénáře zkoušek spolehlivosti a podnětem pro zaměření protikorupčních a jiných preventivních aktivit vedoucích ke snížení či eliminaci nežádoucího jednání.

V konečném důsledku byly výzkumné aktivity prvotním impulsem pro uzavření dohod o spolupráci při zkouškách spolehlivosti mezi Generální inspekcí bezpečnostních sborů, Policií ČR, Vězeňskou službou ČR a Celní správou ČR, jejichž cílem je zvýšení efektivity zaměření zkoušek spolehlivosti na identifikovaná bezpečnostní rizika spojená se služební a pracovní činností příslušníků a zaměstnanců vyjmenovaných bezpečnostních sborů. Dohody o spolupráci představují naplnění reformních vizí v oblasti kontroly bezpečnostních sborů o žádoucím propojení vnitřních a vnějších kontrolních mechanismů.

Tab. 5 - Stratifikace oblastí koruptivních tlaků¹

Oblast koruptivního tlaku	%
Přehlížení nebo tolerance k přestupkům a nedovolené činnosti	74,9
Umožnění navázání nedovolených kontaktů mezi obviněnými	65,5
Umožnění navázání nedovolených kontaktů mezi odsouzenými	63,7
Tolerování přestupků a jiných nedostatků (např. ústrojová nekázeň apod.)	61,9
Poskytování neoprávněných výhod vězněným (sestěhování dle jejich přání, ubytování, balíčky, nákupy, volnočasové aktivity)	60,5
Poskytování výhod při vyřizování žádostí vězně	60,5
Vnášení nebo vynášení vzkazů, dopisů	56,5
Vnášení mobilních telefonů a jiných záznamových zařízení	56,5
Uplatňování osobních vazeb a sympatií k vězni	55,2
Vnášení drog (pozn. - tato položka nesleduje alkohol)	55,2
Zvýhodňování odsouzených v rámci jejich pracovního zařazení	54,3
Poskytování neoprávněných výhod vězni na základě příbuzenského poměru, známosti z civilního života atd.	50,2
Neoprávněné přiznávání úlev	50,2
Zpracování neoprávněně pozitivního hodnocení (PP, volný pohyb atd.)	48,4
Nadstandardní realizace práv - koupání, stravování, výměna prádla, nákupy, vycházky	46,2
Neoprávněné (nedůvodné) zvýhodnění přeřazením odsouzeného do lepší diferenční skupiny nebo na lepší ubytovnu	45,3

¹ Zdroj: BAJCURA Lubomír, SLUKOVÁ Miluše a Jan SOCHŮREK. Sociálně psychologická analýza specifik koruptivního jednání a koruptivních tlaků ve Vězeňské službě ČR – výzkum Akademie VS ČR.

Na závěr je na místě uvést, že výsledky obou výzkumů „Zkouška spolehlivosti - explikace, aplikace, efektivita“, realizovaného v roce 2013 v prostředí Policie ČR a „Zkouška spolehlivosti v prostředí Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR“ realizovaného v roce 2015 v prostředí dalších dvou bezpečnostních sborů, již našly své využití i pro koncepční a legislativní kroky státu v této oblasti a staly se:

- podkladem a součástí úkolu GIBS, vyplývajícího ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014¹ „předložit vládě vyhodnocení využití nástroje zkoušky spolehlivosti s návrhem na případné rozšíření na další osoby působící v orgánech veřejné moci“. Mimo jiné i hlavní cíl empirické části výzkumu „ověřit existenci generálně preventivního působení zkoušky spolehlivosti na vybrané kategorie potenciálně zkoušených osob“, záměrně korespondoval s deklarovaným odůvodněním tohoto úkolu (přisuzovaným neověřeným preventivním účinkem) uváděným ve strategii, jímž bylo „Preventivní působení vědomosti rizika podrobení se zkoušce spolehlivosti. Jde především o navození stavu, který bude působit preventivně, nikoliv o snahu masivně testovat úředníky či politiky“;
- podkladem, středobodem a nedílnou součástí vládního úkolu GIBS daného jí usnesením vlády ČR č. 541 ze dne 9. července 2014 k „Vyhodnocení využití nástroje zkoušky spolehlivosti s návrhem na případné rozšíření na další osoby působící v orgánech veřejné moci“, s termínem plnění do 30. června 2016.

Literatura

- HRUDKA, Josef a Benedikt VANGELI. *Zkouška spolehlivosti: explikace, aplikace, efektivita*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-415-1.
- KIRK, Roger E. *Statistics an Introduction*. Thomson Wadsworth 2008. Fift Edition. p. 475. ISBN 978-0-534-56478-0.
- Zkoušky spolehlivosti - 5 let praxe v České republice*. Kolektivní monografie příspěvků k problematice provádění zkoušek spolehlivosti v podmínkách právního řádu České republiky. Praha: Policejní akademie, 2014. ISBN 978-80-7251-416-8.
- PELIKÁN, Jiří a Kateřina IVANOVÁ. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů: obecná část*. vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998, Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 1. s. 48. ISBN 80-718-4569-8.
- BAJCURA Lubomír, SLUKOVÁ Miluše a Jan SOCHŮREK. *Sociálně psychologická analýza specifík koruptivního jednání a koruptivních tlaků ve Vězeňské službě ČR - výzkum Akademie VS ČR*.
- TRANSPARENCI INTERNATIONAL: *Crossing the Thin Blue Line*. Mezinárodní výroční výzkum o antikorupčních strategiích v policii, Praha 2001.
- OSBORNE, Denis. *Test integrity - a tool to reduce the risk sof corruption*. 2007. Dostupné na: http://www.good-gov.org/sites/default/files/integrity_tests.doc.
- ROTHLEIN, Steve. *Conducting Integrity Tests on Law Enforcement Officers*. Legal and Lability Risk Management Institute, 2010. Dostupné na: http://www.patc.com/weeklyarticles/print/le_integrity_tests.pdf.

¹ Usnesení vlády ze dne 16. ledna 2013 č. 39 o Strategii vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014.

RESUMÉ

Článek prezentuje výzkumná zjištění vědeckovýzkumného úkolu Policejní akademie České republiky v Praze, jehož cílem je mimo jiné získat poznatky mající vztah ke zkoušce spolehlivost z prostředí Vězeňské služby České republiky. První část článku zprostředkovává informace týkající se scénářů zkoušek spolehlivosti, které byly veřejně prezentovány v médiích. Empirická část příspěvku přináší informaci o konkrétní představě respondentů o scénářích zkoušek spolehlivosti v rámci jejich služebního/pracovního zařazení a o tom zda si respondenti myslí, že nabídka úplatku je běžným scénářem zkoušek, s následným ověřením míry věcně významného vlivu nezávislé proměnné „služební/pracovní pozice“ na tato zjištění. Vzhledem k charakteru empirické části, zaujala v tomto výzkumu ústřední místo explorativní metoda, konkrétně technika dotazníku. Rozsáhlý záměrný výběrový soubor tvořilo 1377 respondentů Vězeňské služby ČR. Základem pro analýzu dat nebyly metody induktivní statistiky, ale metody založené na konceptu věcné významnosti. Závěr článku obsahuje shrnutí výzkumných zjištění a využitelnost výzkumných výstupů směřujících k bezpečnostnímu managementu.

Klíčová slova: zkouška spolehlivosti, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů.

SUMMARY

HRUDKA, Josef: SCENARIOS OF INTEGRITY TESTS – RESEARCH FINDINGS FROM THE ENVIRONMENT OF THE PRISON SERVICE OF THE CZECH REPUBLIC

The article presents research findings of scientific research of the Police Academy of the Czech Republic in Prague, the aim of which is to get knowledge relating to the reliability test within the Prison Service of the Czech Republic and the Czech Customs Administration. The first part of the article provides information on the scenarios of the integrity tests published in the media. The empirical part of the paper gives information on the respondents and their specific ideas about the scenario of the integrity test within their service/work position and whether the respondents think that the offer of a bribe is a common scenario of the integrity test with consequent verification of impact of substantive significance of independent variables – service/ work position on these findings. Regarding the character of the empirical part the focal point lies in an explorative method. The sample was composed of 1377 respondents of the Prison Service of the Czech Republic. The bases for the data analyses were not methods of inductive statistics, but methods based on the concept of “substantive significance“. The conclusion of the paper includes a summary of the research findings and their applicability in the area of security management.

Keywords: Integrity test, Prison Service of the Czech Republic, General Inspectorate of Security Forces.